

LAKIALOITE 101/2009 vp

Laki varainsiirtoverolain 15 a §:n ja verotusmenettelystä annetun lain 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Arvopaperikaupan leimavero poistettiin 1.5.1992 alkaen. Päätöstä perusteltiin yritysten oman pääoman hankkimisen helpottamisella sekä osakemarkkinoiden elvyttämisellä. Arvopaperikaupan leimaveron suuruus ennen sen poistamista oli 1 prosentti kauppahinnasta. Parhaimmillaan eli vuosina 1988 ja 1989 arvopaperikaupan leimaverosta kertyi valtiolle tuloa vuosittain noin 300 miljoonaa markkaa.

Voimassa olevaan varainsiirtoveroon vaikuttaa moni seikka, kuten veropohja, verotaso ja niiden vaikutukset pörssin arvopaperivaihdan-

taan. Varainsiirtoveron veropohjaan kuuluvat nykyisin vain kotimaisten yhtiöiden osakkeet ja nekin vain silloin, kun kaupan osapuolista ainakin toinen on Suomessa yleisesti verovelvollinen. Veropohjan laajuus vaikuttaa siihen, mikä osa pörssin vaihdosta tulisi veron piiriin; iso osa kaupoista tapahtuu ulkomaisten omistajien kesken.

Aloitteella esitetään säädettäväksi lakiin vaatimus arvopaperikaupan vuosi-ilmoituksen antamisesta, kun kaupan osallisena on Suomen verovelvollinen.

PERUSTELUT

Suomalaisten sijoittajien etävälittäjien kautta tekemien arvopaperikauppojen myyntivoittojen verotus

Tämän vuoden keväällä tehdyn selvityksen mukaan etävälittäjien osuus kaupoista on kasvanut siten, että 1.8.2006 ja 31.7.2007 välisenä aikana kaikista Helsingin pörssin osakekaupoista sekä lukumääräisesti että markkina-arvon mukaan laskettuna etävälittäjien tekemiä oli 70 prosenttia. Vuoden 2006 aikana vastaava osuus oli 63 prosenttia. Etävälittäjällä tarkoitetaan välittäjää, jolla ei ole Suomessa kiinteää toimipistettä.

Näissä luvuissa ovat mukana sekä suomalaisten ja etävälittäjien että pelkästään ulkomaisten väliset kaupat. Osa näistä kaupoista synnyttää myyntivoittoja, ja niistä pitäisi maksaa Suomeen myyntivoiton vero.

Arvopapereista saatujen myyntivoittojen verotus perustuu arvopaperikauppoja välittävien välittäjien verottajalle antamiin vuosi-ilmoituksiin. Käytännössä verottajan tietoon tulee noin 1/3 pörssissä tehtyjen kauppojen kokonaisarvosta, koska valtaosa pörssin toimiluvan saaneista ulkomaisista etävälittäjistä ei anna vuosi-ilmoituksia. Suomalaisen välittäjän kautta tapahtuvat

kaupat ja myyntivoitot tai -tappiot ilmoitetaan välittäjän kautta suoraan kerran vuodessa verottajalle. Myös sijoittaja tekee samasta aineistosta tehdyn vuosi-ilmoituksen. Tämä järjestelmä toimii moitteettomasti, kun on kyseessä suomalainen sijoittaja ja Suomessa toimiva välittäjä.

Etävälittäjien kautta tapahtuvan kaupankäynnin synnyttämän veroaukon suuruuden arvioimiseksi suoritettiin Helsingin kauppakorkeakoulussa tutkimus, jonka mukaan Helsingin pörssissä toimivien ulkomaisten etävälittäjien asiakkaina olevien suomalaisten luonnollisten henkilöiden arvopaperimyyntien yhteismäärä nousi vuonna 2005 noin 2,5 miljardiin euroon. Kun valtaosa etävälittäjistä ei toimita verottajalle tietoja välittämistään kaupoista, joista suomalaisille yksityishenkilöille syntyneiden, verottajan ulkopuolelle jääneiden myyntivoittojen laskennallinen määrä on vuonna 2005 ollut tutkimuksen mukaan noin 340 miljoonaa euroa, tätä myyntivoittojen määrää vastaava potentiaalinen veromenetys Suomen valtiolle on vuonna 2005 ollut noin 100 miljoonaa euroa. Tämän jälkeen volyymit ja myyntivoittojen määrä ovat kasvaneet tuntuvasti ja veromenetykset sen myötä.

Vuosi-ilmoituksen tekemättä jättäminen johtaa varainsiirtoveron perimiseen

Sijoittajien verotus ja verovalvonta perustuisivat siis Suomessa ensisijaisesti vuosittain annettaviin vuosi-ilmoituksiin. Näiden perusteella määräytyisivät suomalaisen sijoittajan tai välittäjän myyntivoittoverotus ja osakeomistustiedot laajemminkin. Mikäli tämä vuosi-ilmoitus jäisi tekemättä, perittäisiin koko arvopaperikaupasta varainsiirtovero.

Perusteena ehdotetulle muutokselle olisi kilpailuneutraliteetti. Ulkomaiset välittäjät eivät saisi jatkossa kilpailuetua suomalaisiin välittäjiin nähden. Myös kaikki suomalaiset sijoittajat olisivat tässä suhteessa samanlaisen verokohtelun piirissä.

Verovalvontaa pitää vahvistaa

Suomalaisten sijoittajien ulkomaisten etävälittäjien välityksellä tekemien arvopaperikauppojen myyntivoittoverotuksen tehostaminen edellyttää kansainvälisen arvopaperikaupan verovalvonnan parantamista.

Kansainvälistä arvopaperikaupan verovalvontaa on tehostettava. Valvonta tehdään seuraamalla omistus-, kauppa- ja rahaliikenneketjuja. Rahaliikenneketjun seuraaminen on kansainvälisen arvopaperikaupan tehokkain keino. Tehokkaan valvonnan edellytys on, että verottaja voi tehdä vertailutietotarkastuksia luottolaitoksiin esimerkiksi Ruotsin tapaan. Näin päästäisiin kiinni luottolaitosten ulkomaiseen rahaliikenteeseen. Jotta tämä onnistuu, pitää verotusmenettelylakia muuttaa siten, että tarkastusten esto luottolaitoksiin poistuu.

Suomessa ongelmana ovat ulkomaiset toimijat, kuten etävälittäjät, joilta tiedonsaanti on vaikeaa. Laki velvoittaa tietojen antoon, mutta laiminlyönneille ei ole verolainsäädännössä (tehokkaita) sanktioita suoraan. Ulkomaille tapahtuvassa sijoittamisessa kauppaketjutiedot ovat ulkomailta. Siksi luottolaitoksiin tulisi voida tehdä vertailutietotarkastuksia, kuten esimerkiksi Ruotsissa on jo mahdollista tehdä.

Esityksen taloudelliset vaikutukset

Vuosi-ilmoituksen saamisen arvopaperikaupan suomalaisilta verovelvollisilta sekä etävälittäjien verovalvonnan tehostamisen seurauksena verotulot lisääntyisivät varovaisinkin arvion mukaan 300 miljoonaa euroa vuodessa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

varainsiirtoverolain 15 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään 29 päivänä marraskuuta 1996 annetun varainsiirtoverolain (931/1996) 15 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 956/2007, uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 ja 5 momentti siirtyvät 5 ja 6 momentiksi, seuraavasti:

15 a §

Julkisen kaupankäynnin kohteena olevan arvopaperin luovutus

— — — — —
Suomessa verovelvollinen luovutuksensaaja on velvollinen antamaan verohallinnolle verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 15 §:n 4 momentissa tarkoitetun vuosi-ilmoituksen myös ulkomaisten toimijoiden lukuunsa suorittamista kaupoista. Jos luovutuksensaaja ei anna

edellä tarkoitettua vuosi-ilmoitusta laissa säädettyssä määräajassa tai sopimusteitse huolehdi siitä, että muu kuin tämän lain 22 §:n 3 momentissa tarkoitettu arvopaperikauppias, joka on toiminut kaupassa välittäjänä ja tekee sen määräajassa hänen lukuunsa, peritään luovutuksensaajan tekemästä kaupasta varainsiirtovero.

— — — — —
Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2010.

2.

Laki

verotusmenettelystä annetun lain 21 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan verotusmenettelystä 18 päivänä joulukuuta 1995 annetun lain (1558/1995) 21 §:n 2 momentti seuraavasti:

21 §

Vertailutietotarkastus

— — — — —
Luottolaitokseen tai luottolaitoksen sivukonttoriin kohdistuvassa verotarkastuksessa esiin

tulleita tietoja voidaan myös käyttää muun verovelvollisen verotuksessa.

— — — — —
Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2010.

LA 101/2009 vp — Tarja Filatov /sd ym.

Helsingissä 15 päivänä lokakuuta 2009

Tarja Filatov /sd
Jutta Urpilainen /sd
Matti Saarinen /sd
Kimmo Kiljunen /sd
Raimo Piirainen /sd
Rakel Hiltunen /sd
Johannes Koskinen /sd
Satu Taiveaho /sd
Reijo Laitinen /sd
Maria Guzenina-Richardson /sd
Valto Koski /sd
Eero Heinäluoma /sd
Heli Paasio /sd
Kari Rajamäki /sd
Saara Karhu /sd
Lauri Kähkönen /sd

Tero Rönni /sd
Krista Kiuru /sd
Antti Kalliomäki /sd
Matti Ahde /sd
Pia Viitanen /sd
Erkki Tuomioja /sd
Jacob Söderman /sd
Susanna Huovinen /sd
Ilkka Kantola /sd
Tuula Väättäin /sd
Miapetra Kumpula-Natri /sd
Jukka Gustafsson /sd
Päivi Lipponen /sd
Esa Lahtela /sd
Reijo Kallio /sd